

Prevalje in Guštanj, ali pa v Črno, Kaplo, na Rudo, v Ovbreh itd. Od teh revnih ljudij pričakujejo liberalci pomoči, zato jim hočejo dati volilno pravico tudi za deželni zbor, ker so se pri občinskih volitvah tako pridno in ubogljivo obnašali.

Nemški nacijonalizem in avstrijsko domoljubje.

Poslednja leta se večkrat sliši, da se v nemškonarodnih krogih vrše protiavstrijske demonstracije. Posebno so pa taki dogodki na dnevnem redu v nemškem Gradcu. Ko je bila petindvajsetletnica obstanka nemškega cesarstva, je bila v Gradcu zopet podobna slavnost. Upokojeni profesor Aurelij Polzer je imel pri tej priliki slavnostni govor, v katerem je poniževal Avstrijo in povzdigoval Prusijo. Vladni zastopnik je razpustil shod, na katerem se je blatila naša slavna država. Pomenljivo je vsekako, da je proti Avstriji zabavljaj profesor, ki dobiva avstrijsko pokojnino. Seveda Nemci so bili zaradi razpusta jako razžaljeni in interpelovali so v deželnem zboru namestnika štajerskega, ki je jim seveda dal primeren odgovor. Tudi pritožili so se proti razpustu.

Podobne slavnosti bile so tudi drugod, ali so govorniki znali svoje pravo mišljenje nekoliko bolj prikrijevati, ali je pa vladni zastopnik bolj prizanesljivo postopal. Že to je znamenito, da avstrijski Nemci proslavljajo vse važnejše dogodke v Nemčiji. Če Bismarck proslavlja kak jubilej, proslavljajo ga tudi avstrijski Nemci, proslavljajo se v Avstriji pruske zmage, rojstni dnevi nemškega cesarja. Vse to kaže, da Nemci Avstrijo zmatrajo že za del nemške države. Kaj bi rekli Nemci, ko bi mi Slovani slavili vse podobne ruske slavnostne dneve, častitke pošiljali ruskim državnikom in generalom. Po vseh nemških listih bi se pisalo o slovanskem veleizdajstvu.

Pri vojaščini tudi že spoznavajo, da ta nemškonarodni duh se ne vjema z avstrijskim domoljubjem. Vojaško častno sodišče je vzelo trem rezervnim častnikom častniško dostojanstvo, ker so se udeležili priprav za nemškonarodne slavnosti. Nemškonarodni listi kriče že o preganjanju nemštva v Avstriji.

Krivično bi pa bilo, ko bi krivdo izvažali na nemško narodno stranko samo. Ta stranka je le plod napačne politike avstrijskih vlad. Skoro vse vlade, kar smo jih imeli od začetka do danes, so na vso moč pospeševale nemštvo in ovirale razvoj slovanstva. Kdor se je kazal Nemca, je imel v državni službi avstrijski upanje, da bode hitro napredoval. Tako se je nemškonarodno mišljenje zaneslo mej uradniške kroge. Profesorji, ki so v šoli gojili nemškonarodno mišljenje s pačenjem zgodovine, bili so pri vladah v milosti. Ni čuda, če se je mladina navzela potem nemškonarodnega duha. Glavna krivda za take žalostne dogodke zadeva nemško-liberalno stranko in vlade in višje uradnike, ki so pripadali tej stranki. Mišljenje nemških liberalcev je bilo od nekdanj popolnoma jednako, kakor je sedanje mišljenje

nemškonarodne stranke, samo da ga je znala malo pokrivati z avstrijskim domoljubjem.

Slovani so večkrat po svojih glasilih opozarjali na slabe posledke take politike, ali odločujoči krogi se zato niso zmenili. Tacih pojavov bi dandanes ne bilo, da se je v Avstriji bolje gojil pravi avstrijski duh, v katerem je izražena tudi narodna enakopravnost, če bi že v šoli se bilo otrokom vcepila, da se vsa zgodovina ne suče okrog Nemcev, temveč so vsi avstrijski narodi deležni slavnih činov avstrijske države, in če bi se ne bilo govorilo le o nemški kulturi, temveč tudi kaj povedalo o napredku družih avstrijskih narodov, da bi bili tudi nemški otroci vedeli, da Čehi na pr. v kulturi nikakor ne zaostajajo za avstrijskimi Nemci.

Ob enem naj bi se pa bila gojila povsod stroga narodna enakopravnost, pospeševalo tudi slovansko šolstvo. Tako bi se ta nemškonarodni duh zlasti v meševitih deželah ne bil tako razvil, kot se je pa sedaj.

Najhujše se vspodbuja tak nemškonarodni duh s politiko, kot smo jo doživeli s celjsko dvojezično gimnazijo, ko se je stvar odlašala, da so jo Nemci lahko izkoriščali za agitacijo. Ko bi se slovenske uzbekovnice bile v Celju kar otvorile, ko so se v Mariboru obnesle in bi se bilo Nemcem kar povedalo, da nimajo misliti, da imajo kako večjo pravico v Avstriji, kakor drugi narodi, pa bi nemška ošabnost ne bila tako zrasla in bi se danes ne upali Nemci prirejati prusofilskih slavnosti.

Če tudi nas veseli, da so višji krogi spoznali nevarnost, ki se skriva v nemškonarodnem gibanju, vendar ne moremo odobravati policijskih naredeb proti temu gibanju. Z razpustom shodov še ni prav nič doseženega, s tem tudi ne, ako se nekaterim rezervnim častnikom odvzame častništvo. S tem se bode le to doseglo, da se bodo nemškonarodne slavnosti malo previdneje prirejale, da se bodo za take shode razpošiljala vabila na imena se glaseče, da vladni zastopnik ne bode mogoč blizu. Može, ki so rezervni častniki, bodo malo previdnejši, zato bodo pa drugi toliko glasnejši. S policijskimi naredbami se nobeno gibanje ugonobiti ne da.

Jedino pravo sredstvo proti temu je, da se bolje podpira slovanski živelj v Avstriji. Čim krepkejši bode slovanski živelj, tem manj se bode košatilo nemštvo. Vpelje naj se popolna narodna enakopravnost, pa bode kmalu konec nemškonarodnemu gibanju, to tem prej, ker je to gibanje najsilnejše v meševitih deželah. Ko bodo Nemci videli, da niso nič več kakor druge narodnosti, da nimajo nobenemu zapovedovati, pa bode zginila njih sedanja preširnost, zginile bodo prusofilske slavnosti, ker bodo dobro čutili, da meševita Avstrija je za Veliko Nemčijo vedno izgubljena.

Vedeti je treba, da se podpira prusofilstvo v Avstriji iz Prusije same. V Berlinu še vedno goje nade, da kedaj razširijo državo do Trsta. Če se pa v Avstriji okrepi slovanski živelj, bi pa tudi v Prusiji opustili to misel, kajti nikakor bi ne želeli pridobiti na milijone zavednih Slovanov, katerih bi ne bilo moč več potujčiti,

ker bi vedno gledali, da se odtrgajo od Nemčije. Če se očitno pokaže, da so glavni živelj v naši državni polovici Slovani, pa bodo Prusiji zginili skomine po avstrijskih pokrajinah in izpodrezane bodo korenine prusofilstva v Avstriji.

Politični pregled.

Isterski deželni zbor so Slovenci ostavili. Slovenske interpelacije so se v zboru čitale le v prevodu, v slovanščini pisani predlogi se pa niti prečitati niso. Vladni zastopnik je pa to mirno gledal in na slovansko interpelacije celo italijanski odgovarjal. Ko je večina zavrgla volitev slovanskih poslancev Jenka in Mandića, dasi je vladni zastopnik odločno zatrjeval, da je njiju izvolitev popolnoma postavna, so slovanski poslanci spoznali, da v Poreču nimajo ničesa iskati in so ostavili deželni zbor. To postopanje so pa pojasnili osrednji vladi. Badeni ni nič posebno zadovoljen, da Rinaldini ni proti Italijanom pokazal večje odločnosti in govori se, da se utegnejo v kratkem izvršiti važne premembe na Primorskem.

V goriškem deželnem zboru so Italijani stavili predlog, naj se vlada pozivlje, da se osnuje italijansko vseučilišče v Trstu. Slovenski poslanci bodo seveda glasovali proti temu predlogu. Zastran slovenske šole v Gorici se je zopet stavilo več interpelacij od obeh strani. Z vladnim neodločnim postopanjem niso zadovoljni niti Slovenci niti Italijani.

Državni zbor snide se še le dne 18. februarja in bode zboroval do konca maja, potem se bodeta pa sklicali delegaciji, ki letos zborujeta v Budimpešti. V pomladnem zasedanju bode državni zbor rešil volilno reformo, proti kateri se pa pojavljajo že pomisleki celo v Galiciji. Spodtikajo se Poljaki nad tem, da bi v novi kuriji Češka imela 3 poslance več kakor Galicija, dasi Galicija ima več prebivalstva kakor Češka.

Namestnikom češkim je imenovan grof Coudenhove, kateri je bil dosedaj deželni predsednik v Šleziji. Čehi se nimajo povoda veseliti tega imenovanja, pa tudi bati se je. Grof Coudenhove je dober uradnik, družega pa nič. Vešč je obeh deželnih jezikov. Storil bode vse, kar mu bode veleval grof Badeni. On gotovo ne bode na potu sporazumljenja mej Čehi in vlado.

Češka adresa. — Odseku za sestavo češke adrese je predložil poslanec Kramář popolno izdelano adresno. Ker se adresa opira na češko državno pravo, so Nemci kar izjavili, da se odsekovih sej ne bodo več udeleževali, ker v obnovljenje češkega državnega prava nikdar ne privolijo.

Češki Nemci prete, da ostavijo deželni zbor, ako se ne dovolijo narodne kurije. Njih pretenja se pa vlada preveč ne boji. Za izstop so se največ oglasili liberalci, a nemški nacionalci so pa izjavili po svojih glasilih, da se bodo še premislili. Liberalci pa ne bodo hoteli iz zbora, ko jih nacionalci ne silijo. Predlog o narodnih kurijah bode najbrž obležal v odseku. Vlada se je izrekla zanje, a siliti pa ne misli Čehov, da taki spremembi deželnega reda pritrdijo in jih tudi ne more. Čehi pa pravijo, da dokler se ne dovolijo narodne kurije v Šleziji in na Moravskem, jih tudi na Češkem ne privolijo. Dunajski liberalni listi jako razdraženo pišejo proti vladi in pretijo z opozicijo nemških liberalcev v državnem zboru, a jim nikdo prav ne verjame, da bi se upali zares vladi delati opozicijo.

V predarelskem deželnem zboru se je hotela razširiti volilna pravica. Vladi pa to ni ugajalo in vladni zastopnik se je izrekel proti temu. Poprej se mora rešiti državnozborna volilna reforma in še le po tem naj bodo deželni zbori volilne rede premenjavali. Badeniju se je menda zdelo, da bode baš predarelskega deželnega zbora volilna reforma predač segala.

Bolgarija. — Knez Ferdinand se mudi te dni v Rimu. Izprosil si je avdijenco pri papežu, da se z njim posvetuje o prestopu svojega sina k pravoslavju. Ministerski predsednik je v sobranju naznanil, da Boris preje prestopi k pravoslavju, kot se bo sobranje zaključilo. Neki angleški list celo ve povedati, da je ruski car obljubil biti kum Koburžanovemu sinu princu Borisu, kadar prestopi k pravoslavni veri. — Bolgarsko sobranje se bavi sedaj z novim kazenskim zakononom. Dosedaj so v Bolgariji še veljali turški kazenski zakoni, ki pa pač niso prikladni za krščansko državo.

Rusija. — Poroča se, da hoče car tik pred kronanjem svojim izdati ukaz, po katerem se bode zelo razširila svoboda v Rusiji. Temu poročilu nasproten je ukaz carjev, katerega ravno priobčujejo listi. Ukaz opominja ljudstvo, da po moči skrbi za to, da se vse nameravane slavnosti ob kronanju vrše v najlepšem redu, da se na ta način pokaže svetu, kaj vse premore mogočna Rusija. V tem ukazu se pa tudi prosi Vsemogočnega, da bi utrdil vlado rusko in jo vodil po stopinjah nepozabnega ranjkega cara, čegar življenje in delovanje v korist drage domovine, mora biti vedno svetel vzor ruski vladi. Iz tega sledi, da hoče car vstrajati pri načelih svojega očeta, ki ni dal svobode svojemu narodu.

Italijani v Afriki. — Trdnjavo Makale, v kateri so Abesinci tako trdo držali italijansko vojsko, je ta zapustila. Znano je, da je sovražnik zaprl vso vodo italijanskim vojakom. Vendar so mislili, da bodo prodrli zmagonosno iz trdnjave, a sila jih je ukrotila, pomankanje vode in izgubitev vsakega upanja na zmago jih je prisilila, da so poprosili pri Abesincih za svoboden odhod. Ta se jim je tudi dovolil. V vsem so Italijani sprevideli, da ne bodo nič opravili v Afriki. Jim je že do tega, da se sklene mir. Uvideli so, da stroški vojske, če tudi bi zmagali ne bi bili v nobenem razmerju z dobičkom. Po drugi se pa tudi boje Abesincev, ker ti so močni in broji do 60.000 vojskujočih mož, kateri so z vsem dobro pre-skrbljeni. Kakor stoje razmere danes, ni upati Italijanom na nobene vspehe v Afriki.

Obrtnija.

Načrt novega obrtnega zakona.

II.

Bolj če pregledujemo vladni načrt, tem manj nam ugaja. Njegove določbe bodo pač obrtnikom delale marsikake neprijetnosti, a varovale pa ne bodo rokodelca pred velikim obrtnikom. Vlada noče nič vedeti o tem, da bi kako omejila svobodo velikim kapitalistom, mešati se v rokodelstvo. V utemeljevanju svoje predloge trdi, da skušnje kažejo, da poleg velikih obrtnij lahko obstoji tudi mala obrtnija. Po mnenju trgovskega ministra nič ne škoduje tovarna s 100 ali 200 delavci, ki izdeluje čevlje ali pa obleko, čevljarjem in krojačem. Seveda teh nazorov je pač malo kedo.

Po vseh shodih se je zahtevalo, da se naj tudi od tovarnarjev, ki se hočejo baviti z rokodelstvom, zahteva dokaz zmožnosti. To željo je pa vlada popolnoma prezrla. Po njenem mnenju se od tovarnarja ne sme zahtevati dokaza sposobnosti, ker je njegov posel pri obrtu vse drugačen, kakor posel navadnega mojstra. On se bolj bavi le s kupovanjem blaga in prodajo izdelkov, kak pa z delom samo. Delo vodijo delovodje, ki so se obrta izučili. Po tem takemu tovarnarju ni treba dokaza zmož-